

ABN AMRO, juli 2021

Stand van zakelijke dienstverlening

Cijfers en duiding

Inhoudsopgave

1.	Macro-economie	●	• Fors herstel Nederlandse economie
2.	Vertrouwen	●	• Ondernemersvertrouwen stijgt
3.	Zakelijke dienstverlening in beeld	●	• Omzet uitzendbranche is herstellende
4.	Arbeidsmarkt	●	• Arbeidsmarktkrapte neemt toe
5.	Uitgelicht: Kinderopvang		• Zonder personeel zijn plannen SER niet haalbaar
6.	Insights		• Laatste artikelen op Insights
A.	Appendix		• Contact, disclaimer en extra informatie

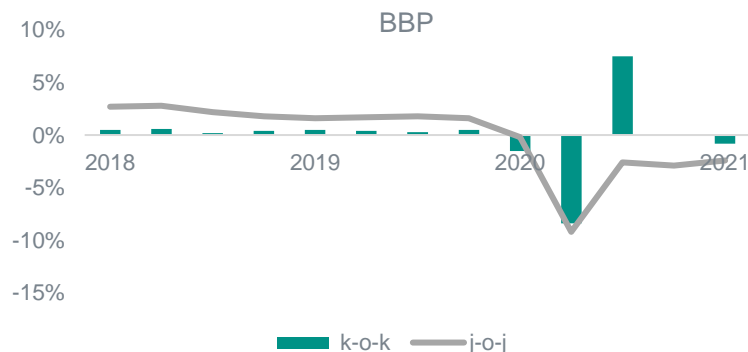
- Stand is positief
- Stand is neutraal
- Stand is negatief

1. Macro-economie

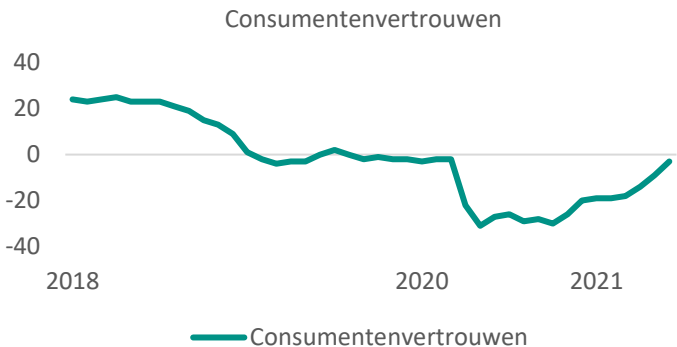
Macro-economische groeiverwachtingen

In procenten, jaar-op-jaar	2020	2021	2022
Nederlandse economie			
BBP	-3,7	3,7	2,8
Particuliere consumptie	-6,4	1,6	5,3
Overheidsconsumptie	-0,6	2,7	2,7
Investerings	-3,6	6,8	2,3
Werkloosheid	3,8	3,4	4,2
Inflatie	1,3	2,0	1,2

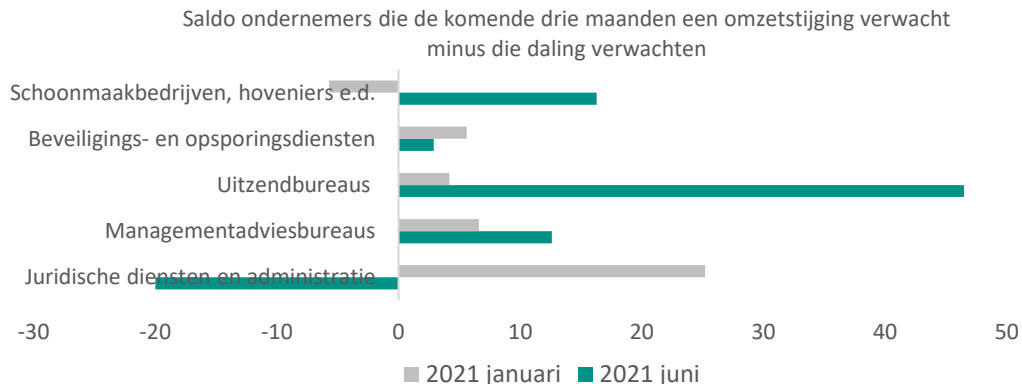
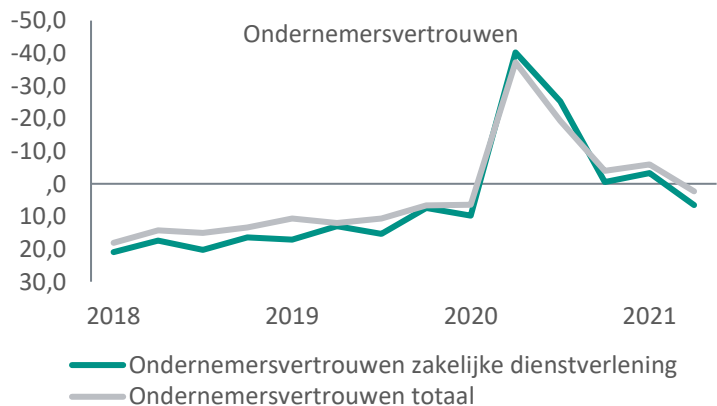

- ▶ Voor 2021 verwacht ABN AMRO een stevig herstel en een groei van de economie van 3,7 procent ten opzichte van het jaar ervoor. Het herstel zal naar verwachting vooral op de binnenlandse vraag leunen, terwijl normaliter na een crisis de buitenlandse vraag als eerste herstelt. Met een groeiverwachting van 2,8 procent voor 2022 houdt de groei ook volgend jaar aan. Dit betekent dat de economie in 2022 weer boven het niveau komt van voor de coronacrisis.
- ▶ De werkloosheid is op dit moment vergelijkbaar met het niveau vlak voor het uitbreken van de coronacrisis, wat zorgt voor krapte op de arbeidsmarkt. Na een aanvankelijke stijging van de werkloosheid direct na de uitbraak van de coronapandemie neemt de werkloosheid vanaf augustus 2020 af. In mei van dit jaar was slechts 3,3 procent van de beroepsbevolking werkloos. De werkloosheid zal naar verwachting pas volgend jaar wat oplopen als de steunmaatregelen worden afgebouwd
- ▶ Het aantal faillissementen ligt in Nederland op een historisch laag niveau. Dit komt door de verschillende steunmaatregelen van de overheid, waardoor veel bedrijven overeind blijven die anders door allerlei specifieke of conjuncturele oorzaken zouden bezwijken. ABN AMRO verwacht dat met name volgend jaar het aantal faillissementen sterk oploopt. Een groot deel van deze stijging komt voort uit een terugkeer naar 'normale' pre-coronaniveaus. Daarnaast verwacht ABN AMRO een kleine inhaalslag in faillissementen van bedrijven die door structurele veranderingen als gevolg van de crisis geen levensvatbaar bedrijfsmodel hebben, maar nu nog overeind gehouden worden door de steunmaatregelen.
- ▶ De inflatie is vooralsnog laag, maar de verwachting is dat deze zal stijgen. Stijgende kosten vanwege grondstoftekorten zullen door producenten worden doorberekend aan de consument. De toegenomen vraag van de consument is een tweede reden waarom de prijzen kunnen gaan stijgen.

2. Vertrouwen

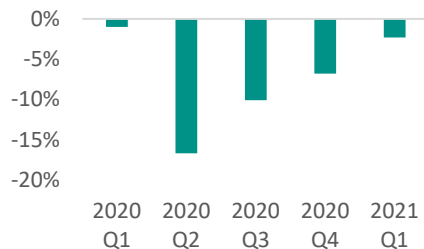

- ▶ Het consumentenvertrouwen kwam in juni uit op -3. Het vertrouwen stijgt sinds oktober 2020 snel. De koopbereidheid van consumenten is een stuk hoger, veel consumenten hebben het afgelopen jaar geld gespaard wat weer kan worden uitgegeven nu de economie weer opengaat.
- ▶ Het ondernemersvertrouwen van de zakelijke dienstverleners steeg in het tweede kwartaal van 2021 naar 6,5. Hiermee zijn deze ondernemers voor het eerst positief nadat hun stemming in het tweede kwartaal van 2020 kelderde als gevolg van de coronacrisis. De ondernemers zien de toekomst weer positiever in door de vaart makende vaccinatie en de heropening van de economie.
- ▶ Toenemend vertrouwen blijkt ook uit stijgende saldo van ondernemers die de komende drie maanden verwachten hun omzet te zien stijgen, minus de ondernemers die een daling verwachten. Uitzondering zijn juridische dienstverleners die in juni pessimistischer waren over hun omzetverwachting dan in januari van dit jaar.

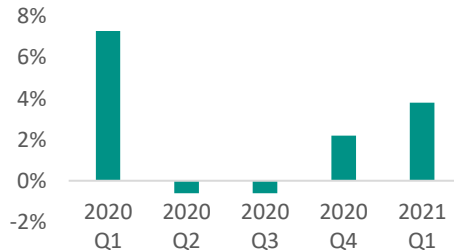

3. Zakelijke dienstverlening in beeld – omzetontwikkeling in branches

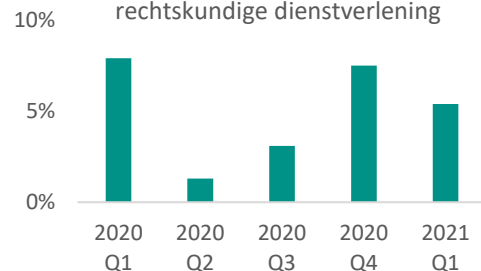
uitzendbureaus

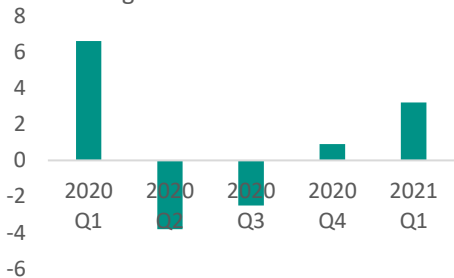
accountants

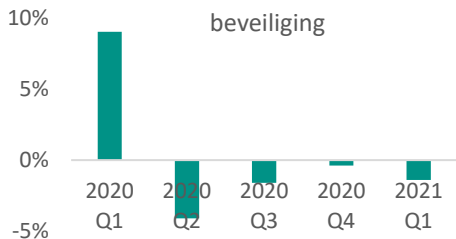
rechtkundige dienstverlening

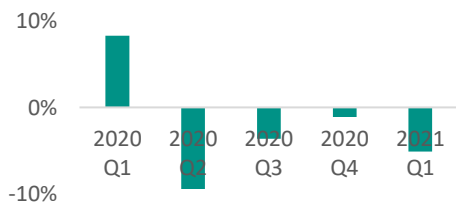
organisatieadviesbureaus

beveiliging

schoonmaak

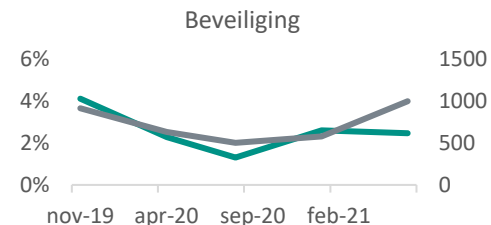
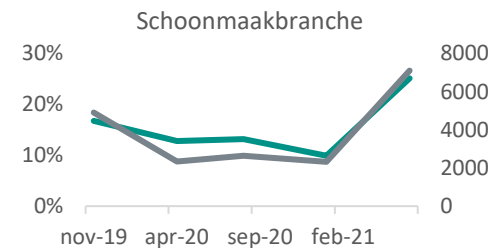
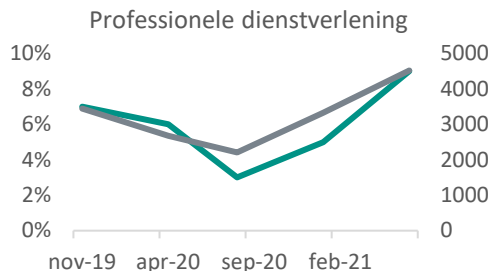
- ▶ Na een dramatisch tweede kwartaal in 2020 trekt de vraag naar uitzendkrachten weer aan. Uitzendbanen zijn in de lockdown verschoven naar plekken waar wel voldoende werk was, zoals callcenters en pakketbezorging. De vraag naar uitzendkrachten trekt bovendien verder aan door de heropening van onder meer de horeca. Ook heeft flexibel personeel bij veel bedrijven in de onzekere nasleep van een crisis de voorkeur boven vast. Er is zorg dat de schaarste aan uitzendkrachten weer snel terugkeert.
- ▶ Advocaten en accountants hebben een goed jaar achter de rug en hebben ook in het eerste kwartaal van dit jaar hun omzet zien stijgen. De coronacrisis heeft weinig vat op hen, mede nu de overheidssteun die het aantal faillissementen vooralsnog op een laag niveau houdt.
- ▶ De omzet van de organisatieadviesbranche is twee kwartalen op rij stijgende ten opzichte van het jaar ervoor. De coronacrisis heeft beperkt impact op de branche. Dit komt onder meer doordat de adviesvraag vanuit de overheid hoog blijft. Weliswaar houden partijen als Schiphol de hand op de knip, maar bestaat bij veel andere overheidsorganen en bedrijven juist een toenemende vraag. Zo is het afgelopen jaar de digitale transitie versneld, waardoor adviesbureaus die zich hierop richten juist zijn gegroeid.
- ▶ De schoonmaak- en beveiligingsbranche kampt door het massale thuiswerken en gebrek aan reizen en evenementen al vier kwartalen op rij met krimpende omzet ten opzichte van het jaar ervoor. In de tweede helft van dit jaar trekt de vraag naar verwachting weer aan door de heropening van de economie.

4. Arbeidsmarkt

Openstaande vacatures

Juni t.o.v. januari	
%mutaties	
Leisure	196%
Retail	76%
Zakelijke Dienstverlening	72%
Industrie	62%
Food	56%
Overheid & Onderwijs	56%
TMT	39%
Transport en Logistiek	34%
Zorg	34%
Agri	25%
Bouw & Vastgoed	23%
Energie	13%
Totaal	50%

■ Onvervulbare vacatures (la)
■ Openstaande vacatures (ra)

► **Uitzendbranche:** De aantrekkelijke economie heeft over de volle breedte voor een sterke stijging van het aantal openstaande vacatures en daarmee voor vraagtoename in de uitzendbranche gezorgd, zo blijkt uit nevenstaande tabel. Binnen leisure, een sector waarbinnen veel uitzendbanen te vinden zijn, is het aantal vacatures zelfs met 196 procent toegenomen. Uit gesprekken met uitzendbedrijven blijkt dat voor veel van hen het lastig is om voldoende uitzendkrachten te vinden. “Ik houd mijn hart vast voor het festivalseizoen. Waar halen de organisatoren de uitzendkrachten vandaan?”, aldus Paul Haarhuis, CCO van uitzendbureau Timing.

► **Professionele dienstverlening:** De mismatch tussen vraag en aanbod van professionele dienstverleners ligt met 10 procent iets onder het landelijk gemiddelde. De verschillen tussen specifieke beroepen zijn daarentegen groot. Zo is 17 procent van de vacatures voor accountants onvervulbaar, terwijl in de juridische dienstverlening slechts 4 procent van de vacatures onvervulbaar is.

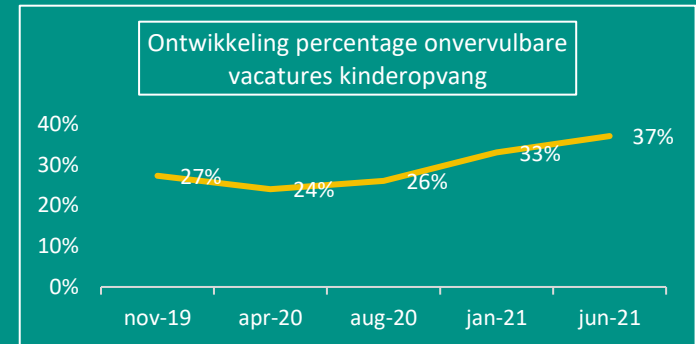
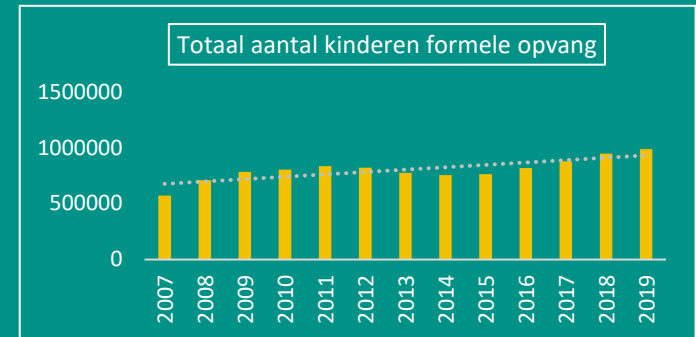
► **Schoonmaakbranche:** Den schoonmaakbranche trekt aan. De afgelopen zes maanden is het aantal vacatures verdrievoudigd. Personeelstekorten leiden ertoe dat schoonmaakbedrijven niet altijd aan de groeiende vraag kunnen voldoen. Met 35 procent onvervulbare vacatures in juni van dit jaar is de mismatch in de schoonmaakbranche hoog. Dit bevestigt het al langer bestaande beeld dat sprake is van structurele krapte in deze branche.

► **Beveiliging:** In de beveiligingsbranche is het aantal vacatures het afgelopen half jaar bijna verdubbeld, een indicatie dat de branche weer aantrekt. Het percentage onvervulbare vacatures blijft met 2 procent laag, waaruit blijkt dat er momenteel voldoende werkzoekenden zijn om deze toename te absorberen.

5. Uitgelicht: zonder voldoende personeel zijn plannen SER niet te realiseren

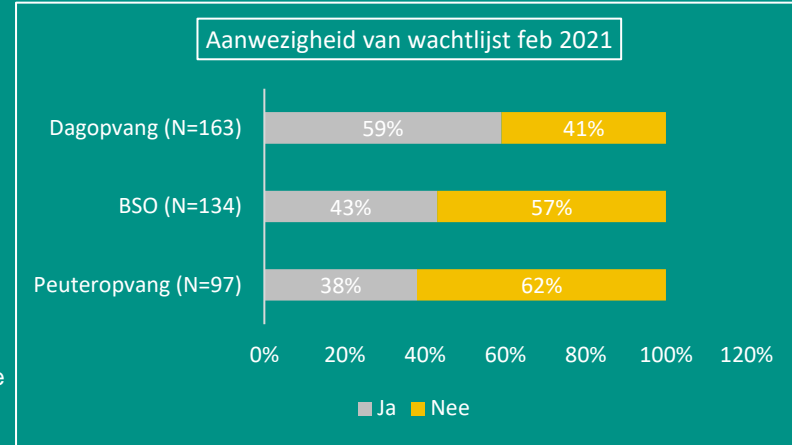
De kinderopvang staat volop in de belangstelling. Recent adviseerde de SER om de kinderopvang twee dagen per week toegankelijk maken voor alle jonge kinderen van zowel werkende als niet-werkende ouders. Als het nieuwe kabinet dit advies overneemt, heeft dit een flinke instroom van extra kinderen tot gevolg. Ook werd de afgelopen weken gestaakt door kinderdagverblijven. Verkleining van peutergroepen is een van de punten van inzet. Vergroting van de toegankelijkheid en een lagere werkdruk zijn hard nodig, maar structurele personeelstekorten zorgen ervoor dat beide ambities moeilijk te realiseren zijn. Momenteel is namelijk al 37 procent van de vacatures in de branche onvervulbaar, zo blijkt uit de ABN AMRO arbeidsmarktcrapte indicator.

- **Meer kinderen naar opvang** | Kinderopvang wordt ieder jaar populairder. Het aantal tweeverdieners neemt al jarenlang toe en hierdoor gaan ieder jaar meer kinderen naar de opvang. De coronacrisis doet hier niks aan af. De werkloosheid neemt slechts mondjesmaat toe, waardoor de vraag naar opvang hoog blijft. De overheid vergoedt een gedeelte van de kinderopvang, enerzijds om de arbeidsparticipatie te stimuleren en anderzijds de kwaliteit van de kinderopvang te verbeteren. Deze vergoeding heet de kinderopvangtoeslag.
- **SER-advies** | Op dit moment hebben ouders alleen recht op kinderopvangtoeslag als beide ouders werken. De SER adviseert deze eis te laten vallen zodat opvang financieel toegankelijker wordt voor een grotere groep ouders. Hiermee beoogt de SER de ontwikkeling van kinderen te stimuleren. Onderzoek toont namelijk aan dat goede opvang bijdraagt aan de sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Ook wil de SER met dit advies meer ruimte creëren voor ouders om te gaan werken.
- **Personeel** | Grote vraag bij de plannen van de SER is of er wel genoeg personeel is om de verwachte toestroom van extra kinderen op te vangen. De personeelstekorten in deze branche zijn al jarenlang fors. Uit de ABN AMRO arbeidsmarktcrapte-indicator, die rekening houdt met beroepsinteresse en gewenste reisafstand, blijkt dat in juni van dit jaar 37 procent van de vacatures in de kinderdagopvang onvervulbaar is, vanuit het perspectief van werkgevers. Uit werkgeversenquêtes blijken nog veel hogere tekorten. Zo zegt 55 procent van de dagopvangbedrijven een tekort te hebben aan pedagogisch medewerkers. In de peuteropvang kampt bijna 40 procent van de bedrijven met een personeelstekort en in de buitenschoolse opvang (bso) ligt dit percentage zelfs op 70 procent. Dit blijkt uit een enquête gehouden in juni van dit jaar van Kinderopvang werkt!. Het UWV gaat er bovendien in zijn arbeidsmarktprognose van uit dat deze tekorten verder oplopen in de toekomst.

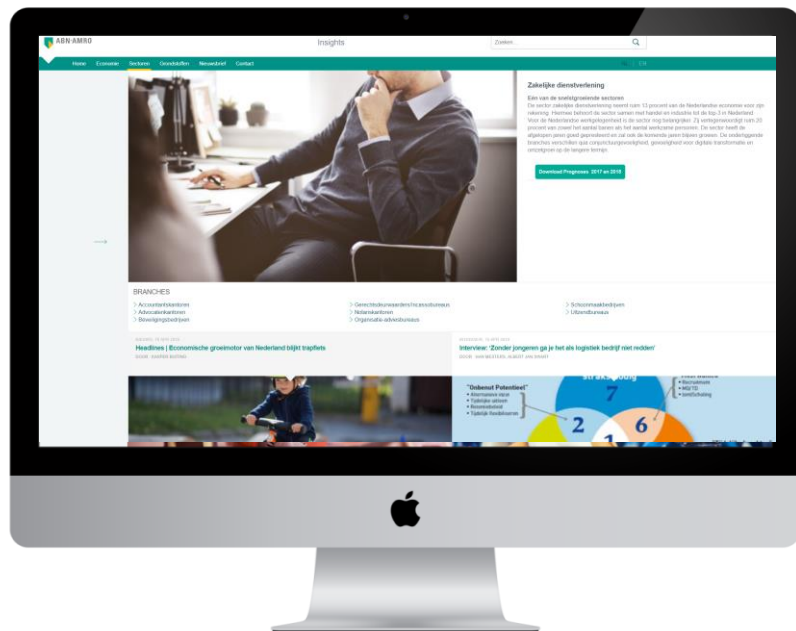
5. Uitgelicht: zonder voldoende personeel zijn plannen SER niet te realiseren

- **Wachlijsten** | Het tekort aan personeel heeft vooral te maken met weinig geschikte kandidaten, ziekteverzuim en uitstroom van personeel. Dit leidt tot aanzienlijke wachlijsten in de kinderopvang. In de dagopvang heeft 59 procent van de organisaties een wachlijst, in de bso is dit 43 procent en in de peuteropvang 38 procent. De Randstad heeft de grootste tekorten en de krapte is het grootst op dinsdag en donderdag.
- **Kwalitatieve mismatch** | De Wet IKK die in 2019 in werking is getreden heeft de mismatch tussen de vraag naar en het aanbod van arbeid vergroot. Er worden hogere eisen gesteld op het gebied van diploma's en taalniveau, maar niet alle werkzoekende kinderopvangleiders voldoen hieraan. Het wervingsprobleem wordt daardoor sterker gevoeld voor pedagogisch medewerkers op mbo-niveau 4 dan 3 aldus het UWV.
- **Toegankelijkheid onder druk** | Het SER-advies beoogt de toegankelijkheid van het aanbod te vergroten. Dit probleem speelt al lang en niet alleen bij gezinnen waarvan één ouder werkt, en die tot op heden niet in aanmerking komen voor toeslag. Ook bij tweeverdieners kunnen de opvangkosten hoog oplopen. Dit komt doordat het uurtarief van de kinderopvangtoeslag en het uurtarief dat door opvangorganisatie in rekening wordt gebracht, in toenemende mate uiteen loopt. Hoe groter het verschil, hoe meer ouders uit eigen zak moeten betalen.
- **Stijgende tarieven** | Het gemiddelde uurtarief voor dagopvang lag vorig jaar op 8,34 euro. Dit is 2,3 procent boven de maximumprijs voor de kinderopvangtoeslag, die op 8,17 euro lag. Nadere analyse toont aan dat meer dan de helft van de dagopvanglocaties ruim boven het maximaal te vergoeden uurtarief zat. Regionaal zijn de verschillen nog groter. Zo rekent Amsterdam een gemiddeld uurtarief van 8,98 euro, zo'n tien procent hoger dan de maximale toeslag. Bovendien zijn de tarieven de afgelopen jaren veel sterker gestegen dan de maximale toeslag. In Amsterdam lag de uurprijs in 2018 nog maar 1,2 procent hoger dan de maximale toeslag. De SER stelt voor om de maximale toeslag te herijken om het bedrag zo beter aan te laten sluiten op de werkelijke prijzen.
- **Zonder personeel geen oplossing** | De voorstellen van de SER zijn prijzenswaardig, maar zolang er niks gedaan wordt aan het oplossen van de personeelstekorten, dreigt de ambitie te mislukken om de kinderopvang toegankelijker te maken. Een grotere instroom zal dan immers enkel leiden tot verder oplopende wachlijsten. Dit is een onwenselijke situatie.

6. Insights

Laatste berichten over Zakelijke dienstverlening van ABN AMRO

- Niet het SER-advies, maar krappe arbeidsmarkt baart uitzenders zorgen
- Ondernemers onderschatten het risico op cybercriminaliteit
- Belastingenschuld blijft ondernemers achtervolgen
- Sturen op welzijn moet de norm worden in bedrijfsleven
- Thuiswerken lijkt dalende arbeidsproductiviteit te keren
- Zuidas-advocaat heeft niks te vrezen van accountant
- Coronabanen helpen zakelijke dienstverleners door de crisis

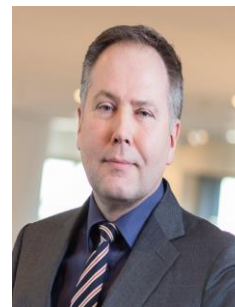
A. Appendix – contactgegevens en extra informatie

Ingrid Laane

**Sectoreconoom TMT &
Zakelijke Dienstverlening**

Ingrid.laane@nl.abnamro.com

Han Mesters

**Sectorbanker Zakelijke
Dienstverlening**

Han.mesters@nl.abnamro.com

Kamalika Patra

**Sectoranalist TMT &
Zakelijke Dienstverlening**

kamalika.patra@nl.abnamro.com

Disclaimer:

De in deze publicatie neergelegde opvattingen zijn gebaseerd op door ABN AMRO betrouwbaar geachte gegevens en informatie. Door de onzekerheid over het verloop van het coronavirus zijn deze verwachtingen met meer onzekerheid omgeven dan gebruikelijk. Noch ABN AMRO, noch functionarissen van de bank kunnen aansprakelijk worden gesteld voor in deze publicatie eventueel aanwezige onjuistheden. De weergegeven opvattingen en prognoses houden niet meer in dan onze eigen visie en kunnen zonder nadere aankondiging worden gewijzigd. Het gebruik van tekst of cijfers uit deze publicatie is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

©ABN AMRO, juli 2021